

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 5268

Aan : Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering : 24 september 2026
Onderwerp : Programma baggeren 2026-2035 voor binnendijkse wateren
Portefeuillehouder : H.A. van Strien

Voorstel

1. Het Programma Baggeren 2026-2035 voor de binnendijkse wateren vast te stellen met uitzondering van de in het plan opgenomen uitvoeringsmiddelen voor het baggeren
2. Een bedrag ter hoogte van € 100.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereidende onderzoeken.
3. Het college opdracht te geven om na afronding van de voorbereidende onderzoeken een voorstel voor de uitvoeringskosten van het baggerprogramma aan de raad voor te leggen.
4. In te stemmen om de baggerkosten van de binnendijkse wateren vanaf 2027 ten laste van de voorziening riolering te brengen.
5. In te stemmen om de voorziening 'Baggeren' op te heffen.
6. In te stemmen om een bestemmingsreserve 'Baggeren De Donge' in te stellen.
7. In te stemmen om het saldo van de voorziening 'Baggeren' in de bestemmingsreserve 'Baggeren De Donge' te storten.
8. In te stemmen om bovenstaande wijzigingen op te nemen in de tweede Turap 2026 en meerjarenbegroting 2027-2030.

Samenvatting

Het voorliggende Programma Baggeren voor de binnendijkse wateren legt vast hoe de gemeente haar watergangen periodiek onderhoudt om een goede doorstroming en waterkwaliteit te waarborgen. Door tijdig te baggeren wordt slibophoping voorkomen, blijft het watersysteem functioneren en wordt een bijdrage geleverd om te voldoen aan de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. Het programma geeft duidelijke beleidskaders voor een transparante en efficiënte uitvoering van het onderhoud.

Inleiding

Watergangen en waterpartijen hebben niet alleen jaarlijks regulier onderhoud nodig, maar ook periodiek groot onderhoud (baggeren). Dit onderhoud is essentieel voor het verwijderen van overtollige baggerspecie in de watergangen, zodat de doorstroming/afvoer van het (regen)water optimaal blijft en verstopping van duikers door ophoping van slib wordt voorkomen. Naast de technische noodzaak van het baggeren speelt dit onderhoud ook een belangrijke rol in het waarborgen van de waterkwaliteit. De bagger kan verontreinigd zijn of er ontstaat eutrofiering of zuurstoftekort in het water door nalevering door de bagger. In het kader van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water is baggeren een noodzakelijke maatregel om een gezonde waterbodem te behouden. Door vervuild of te voedselrijk slib te verwijderen, wordt de waterkwaliteit verbeterd. In het baggerbeheerprogramma zijn naast operationele keuzes ook beleidsmatige uitgangspunten opgenomen die richting geven aan het beheer en onderhoud van watergangen. Deze uitgangspunten vormen de kaders waarbinnen maatregelen worden afgewogen en uitgevoerd, en zorgen voor een consistente en transparante aanpak.

De uitvoering van de baggerwerkzaamheden vraagt om een zorgvuldige voorbereiding, omdat de uiteindelijke kosten in belangrijke mate afhankelijk zijn van de kwaliteit van de baggerspecie en de wijze waarop deze moet worden verwerkt. Om die reden wordt de besluitvorming in twee fasen aan de raad voorgelegd. Met dit voorstel wordt de raad gevraagd het baggerplan vast te stellen en een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen. Met dit krediet worden de noodzakelijke voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd, zoals het waterbodemonderzoek, ecologisch onderzoek, archeologie en oorlogsresten. Na afronding van deze onderzoeken zijn de technische, ecologische en financiële consequenties van de uitvoering voldoende in beeld. Op basis daarvan wordt een definitieve kostenraming opgesteld en wordt een afzonderlijk raadsvoorstel aan de raad voorgelegd voor het beschikbaar stellen van de uitvoeringsmiddelen. Met deze gefaseerde aanpak kan de raad een zorgvuldig en goed onderbouwd besluit nemen over de uitvoering van het programma baggeren.

Gezien het groot aantal beslispunten is ervoor gekozen om deze omwille van de leesbaarheid in subparagrafen onder te verdelen.

Bijdrage aan maatschappelijke opgave / strategische doelstelling / beoogd (maatschappelijk) effect

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van watergangen die zij in eigendom heeft. Een onderdeel van het beheer en onderhoud betreft het baggeren van de watergangen en het afvoeren van de vrijkomende baggerspecie. Goed onderhoud van de watergangen is onderdeel van de gemeentelijke zorgplicht en draagt bij aan de leefbaarheid van de gemeente. Vanuit artikel 10.3 van de Omgevingswet (voorheen Waterwet) heeft de gemeente als aanliggende eigenaar ook de ontvangstplicht van de baggerspecie van de A-watergangen.

Argumenten – instemmen baggerprogramma

1.1 Met het vaststellen wordt het onderhoud aan de watergangen doelmatig en planmatig georganiseerd.

Met het baggerplan wordt onderhoud gestructureerd en voorspelbaar uitgevoerd. Dit voorkomt achterstallig onderhoud en verbetert de waterkwaliteit. Ook leidt het tot efficiënter gebruik van middelen en lagere kosten op de lange termijn.

1.2 Door uitvoeren van het programma voldoet de gemeente aan de wettelijke zorgplicht.

Het Programma Baggeren is noodzakelijk om invulling te geven aan de gemeentelijke zorgplicht voor stedelijk waterbeheer, zoals vastgelegd in de Omgevingswet. Door het verwijderen van overtollige baggerspecie blijft de afvoer- en bergingscapaciteit van watergangen op peil. Goed onderhouden watergangen zijn essentieel voor het verwerken van piekbuien en het beperken van wateroverlast. Het plan draagt daarmee bij aan een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte. Het verwijderen van slib voorkomt verslechtering van de waterkwaliteit en ondersteunt een gezond aquatisch ecosysteem. Hiermee wordt bijgedragen aan biodiversiteit en de kwaliteit van de leefomgeving.

1.3 De gemeente biedt duidelijkheid aan inwoners, waterschap en visvereniging

Vaststellen van het programma geeft transparantie over de aanpak en planning richting inwoners en samenwerkingspartners, zoals het waterschap en visvereniging. Dit vergroot de uitvoerbaarheid en het draagvlak.

1.4 Vanwege waterkwaliteitsproblemen verzoekt gemeente het waterschap om versneld te baggeren

In een aantal watergangen is sprake van verslechterde water- en ecologisch kwaliteit. Dit is ook bevestigd door de visvereniging. Het versneld baggeren van het doorstroomprofiel door het waterschap draagt bij aan het herstellen van de waterkwaliteit en het voorkomen van verdere ecologische achteruitgang. Door het waterschap te verzoeken de werkzaamheden eerder uit te voeren dan gepland, kan tijdig worden ingegrepen en worden negatieve effecten voor het watersysteem en de leefomgeving verminderd. Aangezien baggeren in de winter wordt uitgevoerd, is vooruitlopend hierop in de zomer bij een aantal waterpartijen overtollige waterplanten en algen verwijderd.

1.5 Baggeren van de noordoostelijke gracht van de Veste heeft prioriteit

Met het waterschap is afgesproken om gezamenlijk een herziende aanpak voor de verbetering van de waterkwaliteit in de Veste op te stellen. Vooruitlopend op een herzien syntheserapport is op basis van de huidige toestand van de noordoostelijke gracht en de grote hoeveelheid aanwezige baggerlaag reeds budget opgenomen in het baggerprogramma.

Argumenten – voorbereidingskrediet

2.1/3.1 Onderzoek zorgt voor een betrouwbare kostenraming

De in het programma opgenomen uitvoeringskosten zijn gebaseerd op kengetallen. De grootste financiële onzekerheid zit in de kwaliteit van de bagger. Wanneer uit waterbodemonderzoek sprake blijkt van verontreiniging gelden aanvullende eisen voor ontgraving, transport en verwerking, waardoor de kosten hoger uitvallen. Daarnaast zijn vooraf onderzoeken noodzakelijk naar de ecologische randvoorwaarden (flora en fauna), archeologische waarden en de mogelijke aanwezigheid van niet-gesprongen explosieven. De resultaten van deze onderzoeken bepalen mede de uitvoeringsmethode, planning en kosten. Door deze onderzoeken eerst uit te voeren, kan een betrouwbare kostenraming worden opgesteld waarop een verantwoord uitvoeringsbudget kan worden gebaseerd.

2.2/3.2 De gefaseerde aanpak versterkt de kaderstellende rol van de raad

Het programma vormt het beleidsmatig kader voor het baggerbeheer. Door de uitvoeringskosten pas aan te vragen nadat de voorbereidende onderzoeken zijn uitgevoerd beschikt de raad over het volledige beeld van

de technische ecologische en financiële consequenties. Het risico op financiële tegenvallers wordt daarmee beperkt.

Argumenten – financiële dekking t.a.v. de baggeropgave

4.1 Kosten die samenhangen met de gemeentelijke watertaken kunnen worden toegerekend aan de rioolheffing

Kosten die aantoonbaar samenhangen met de gemeentelijke watertaken kunnen worden toegerekend aan de rioolheffing. Er is sprake van een functioneel verband met de gemeentelijke zorgplichten voor waterbeheer wanneer bijvoorbeeld gemengde overstorten, hemelwateruitlaten, drainage en nooduitlaten van het rioolstelsel op de watergang aanwezig zijn. In dergelijke gevallen fungeert de watergang als onderdeel van de inzameling en afvoer van hemel- en grondwater, waardoor de onderhoudskosten rechtstreeks samenhangen met de gemeentelijke rioleringsfunctie. Kortom de kosten voor onderhoud aan de binnendijkse wateren binnen stedelijk gebied kunnen worden toegerekend aan de rioolheffing. Kosten voor het op diepte houden van de vaarweg De Donge en de watergangen in landelijk gebied blijven zoals in de huidige situatie toegerekend worden aan de algemene middelen.

4.2 Kosten kunnen tot het vaststellen van het nieuwe Programma Stedelijk water worden opgevangen zonder ophoging van de rioolheffing

De toevoeging van deze investering heeft gedurende de huidige planperiode van het Programma Stedelijk Water geen effect op de vastgestelde rioolheffing. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat andere investeringen en werkzaamheden zijn uitgesteld, waardoor er sprake is van overdekking. Bij het opstellen van het nieuwe Programma Stedelijk Water in 2028 wordt de tariefontwikkeling opnieuw integraal beoordeeld. Daarbij worden de dan geldende en nieuwe investeringsopgaven, autonome kostenontwikkelingen en eventuele nieuwe beleidsmatige ambities in samenhang beschouwd.

4.3 Kosten voor baggeren in landelijk gebied worden opgenomen in de exploitatie

Kosten naar aanleiding van baggerwerkzaamheden aan watergangen buiten stedelijk gebied worden niet gedekt vanuit de rioolheffing. In het buitengebied functioneren watergangen primair als regionale afvoer van regenwater, grondwater en oppervlaktewater, zonder dat ze direct zijn aangesloten op stedelijke rioolstelsels. Kosten zijn naar verwachting beperkt omdat het slib op locatie kan worden verwerkt.

5.1/6.1/7.1 Voorziening baggeren wordt opgeheven

Het nieuwe baggerplan geeft inzicht in de verwachte opgave en de daarbij behorende kosten. Door te kiezen voor een andere benadering voor binnendijkse stedelijke wateren (dekking kosten uit voorziening Riolerings) en voor binnendijkse landelijke wateren (dekking kosten uit de exploitatie) blijft alleen buitendijkse wateren (De Donge) over. Omdat er afhankelijk van toekomstige keuzes en omstandigheden onduidelijkheid is over de exacte uitvoering, fasering en financiële omvang van het baggeren van de Donge, past een voorziening (die is gebaseerd op geprogrammeerd groot onderhoud) niet bij de aard van een voorziening. Een bestemmingsreserve waarbij alleen een financiële reservering voor een bepaald doel is vastgelegd, past hier beter bij.

5.2/6.2/7.2 Door instellen van een reserve voor het baggeren van de Donge worden kosten transparanter

Met het instellen van een aparte reserve voor de Donge worden de kosten voor baggerwerkzaamheden duidelijk gescheiden van de binnendijkse wateropgave. De baggerkosten voor stedelijk gebied worden voortaan bekostigd via de rioolheffing, omdat deze werkzaamheden direct samenhangen met de gemeentelijke watertaken. De kosten gerelateerd aan het baggeren van de watergangen in landelijk gebied gaan via de exploitatie. De reserve blijft daardoor specifiek beschikbaar voor de bovenlokale en gebiedsgerichte opgave van de Donge. De nieuwe systematiek maakt inzichtelijk welke middelen worden ingezet voor de Donge (indien van toepassing met de bijdrage van Rijkswaterstaat) en welke kosten onderdeel zijn van de gemeentelijke riolerings- en watertaken. Daarmee wordt de financiële structuur transparanter en beter uitlegbaar.

5.3/6.3/7.3 Het baggerprogramma voor de Donge wordt later aan de raad voorgelegd

Momenteel wordt een onderzoek uitgevoerd om de baggerstrategie te bepalen. Omdat Rijkswaterstaat tot 2034 een bijdrage levert aan de extra kosten is het voor het bepalen van de baggerstrategie noodzakelijk om te weten wat de kwaliteit is van de waterbodem over de gehele lengte en breedte van de Donge. Naar verwachting wordt de strategie eind dit jaar ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

8.1 Gemeenteraad wordt gevraagd gebruik te maken van het budgetrecht

Het vaststellen van beleid en het beschikbaar stellen van de daaruit voortvloeiende financiële middelen is de bevoegdheid van de raad.

Kanttekeningen – instemmen baggerprogramma

1.1 Met het vaststellen wordt het onderhoud aan de watergangen doelmatig en planmatig georganiseerd.

Met het baggerplan wordt onderhoud gestructureerd en voorspelbaar uitgevoerd. Dit voorkomt achterstallig onderhoud en leidt tot efficiënter gebruik van middelen en lagere kosten op de lange termijn.

1.2 De positieve ecologische effecten kunnen uitblijven

Baggerwerkzaamheden veroorzaken tijdelijk verstoring van flora en fauna in en rondom watergangen. Daarnaast bestaat risico op verspreiding van verontreinigde/ eutrofiërende stoffen indien de uitvoering niet zorgvuldig plaatsvindt.

Kanttekeningen – financiële dekking t.a.v. de baggeropgave

4.1 Invloed op rioolheffing op (middel)lange termijn is nog onzeker

Het opnemen van binnendijkse baggerkosten in de rioolheffing kan op de lange termijn invloed hebben op de kostendekkendheid en ontwikkeling van het riooltarief.

5.1/6.1/7.1 De voorziening vervalt.

Een voorziening is oorspronkelijk bedoeld om financiële middelen apart te zetten voor toekomstige uitgaven waarvan redelijkerwijs vaststaat dat deze zich zullen voordoen. Met het vervallen van de voorziening neemt de directe koppeling tussen de opgebouwde middelen en toekomstige onderhoudsverplichtingen af.

5.2/6.2/7.2 De nieuwe financieringswijze brengt een risico met zich mee

De voorgestelde wijziging leidt tot een duidelijkere financiële scheiding tussen binnendijkse baggerwerkzaamheden en de baggeropgave van de Donge. Tegelijkertijd brengt de keuze voor een reserve, zie ook 4.1, met zich mee dat toekomstige inzet van deze middelen door het wijzigen van de bestemming (raadsbesluit) komen te vervallen. Ook is de vraag of de hoogte van de reserve voldoende blijkt te zijn om toekomstige kostenontwikkelingen te kunnen dekken.

Financiën

Voor de voorbereiding wordt € 100.000 gevraagd. Deze middelen zijn aangemeld bij de tweede Turap van 2026. De uitvoeringskosten worden in een vervolgvoorstel aangevraagd. De beheerkosten worden nu wel worden meegenomen:

Binnendijkse landelijke wateren	2027	2028	2029	2030	2031	2032	20233
Kosten binnendijkse landelijke wateren	40.000	25.000	55.000	35.000	25.000	25.000	25.000
Dekking	0	0	0	0	0	0	0
Saldo Exploitatie	40.000	25.000	55.000	35.000	25.000	25.000	25.000

Waterkwaliteitsonderzoeken

	2027	2029	Opmerking
Vijver Scheepswerflaan	€ 20.000		Na verrekening met waterschap
Wiel Lijsterbesstraat		€ 40.000	Zonder samenwerking met het waterschap.

Waterschap Brabantse Delta voert samen met de gemeente een watersysteemanalyse uit bij de vijver aan de Scheepswerflaan. Aanleiding hiervoor zijn de terugkerende uitbraken van blauwalg in de afgelopen jaren in de vijverpartij. Met de watersysteemanalyse wordt de waterkwaliteit gemeten en de ontwikkeling van blauwalg gemonitord. Gedurende een periode van een jaar wordt iedere maand watermonsters genomen. In het vroege najaar vindt een uitgebreider onderzoek plaats naar het watersysteem van de vijver. Hierbij wordt onder meer gekeken naar de waterbodem, de waterkwaliteit, de aan- en afvoer van water en andere factoren die van invloed kunnen zijn op het ontstaan en de groei van blauwalg. Voor de waterkwaliteitsmaatregelen die benodigd zijn bij de vijver aan Scheepswerflaan zal na de watersysteemanalyse separaat budget aangevraagd worden. Kosten vallen naar verwachting in 2027.

Door het waterschap wordt naar aanleiding van de blauwalgaanpak de waterkwaliteit van de Veste jaarlijks gemonitord. In oktober 2025 is in het bestuurlijk overleg met het waterschap afgesproken om gezamenlijk een herziende aanpak voor de verbetering van de waterkwaliteit in de Veste op te stellen. Aanleiding is de sterke vegetatie en algenontwikkeling in delen van de Veste. Tevens wordt nagegaan of door het versnellen

van de voortgang, wordt bijgedragen aan de realisatie van de KRW-doelen. Daarnaast is in het raadsvoorstel van 1 juli 2021 opgenomen dat na 3 jaar een evaluatie van de genomen maatregelen zou plaatsvinden. Kosten voor het onderzoek zijn aangemeld bij de Turap.

De kosten voor het baggeren van de binnendijkse wateren worden opgevangen binnen de rioolheffing en gaan onderdeel uitmaken van de totale kostendeckingsberekening van het Programma Stedelijk Water (PSW) 2024–2028. De toevoeging van deze investering heeft gedurende de huidige planperiode van het PSW geen effect op de vastgestelde rioolheffing. Door de huidige overdekking kan dit nog worden opgevangen. Bij het opstellen van het nieuwe Programma Stedelijk Water in 2028 zal de tariefontwikkeling opnieuw integraal worden beoordeeld. Daarbij worden de dan geldende en nieuwe investeringsopgaven, autonome kostenontwikkelingen en eventuele nieuwe beleidsmatige ambities in samenhang beschouwd.

Communicatie

Communicatie met waterschap en visvereniging vindt plaats via structureel overleg. Omwonenden worden schriftelijk geïnformeerd voor uitvoering van de werkzaamheden.

Inclusieve samenleving

N.v.t.

Uitvoering

Q3/4 2026: onderzoek
Q1 2027: aanvraag financiële middelen voor uitvoering bij de raad
Q2/3 2027: voorbereiding bestek
Q3 2027: opdracht
Q 4 2027: uitvoering

Bijlagen

Programma Baggeren 2026-2035 binnendijkse wateren

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij vaststelling aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,
de secretaris, de burgemeester,

J. Donkers

M.M. van Toorenburg

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg.

Gelet op:

art. 189 van de Gemeentewet (budgetrecht van de raad)

Besluit:

1. Het Programma Baggeren 2026-2035 voor de binnendijkse wateren vast te stellen met uitzondering van de in het plan opgenomen uitvoeringsmiddelen voor het baggeren
2. Een bedrag ter hoogte van € 100.000 beschikbaar te stellen voor de voorbereidende onderzoeken.
3. Het college opdracht te geven om na afronding van de voorbereidende onderzoeken een voorstel voor de uitvoeringskosten van het baggerprogramma aan de raad voor te leggen.
4. In te stemmen om de baggerkosten van de binnendijkse wateren vanaf 2027 ten laste van de voorziening riolering te brengen.
5. In te stemmen om de voorziening 'Baggeren' op te heffen.
6. In te stemmen om een bestemmingsreserve 'Baggeren De Donge' in te stellen.
7. In te stemmen om het saldo van de voorziening 'Baggeren' in de bestemmingsreserve 'Baggeren De Donge' te storten.
8. In te stemmen om bovenstaande wijzigingen op te nemen in de tweede Turap 2026 en meerjarenbegroting 2027-2030.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 24 september 2026,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

G.M. Brunsveld

M.M. van Toorenborg